

2022

Ondernemersenquête Hoe gaat het met u?

Nasleep coronacrisis en gevolgen oorlog Oekraïne

Team Onderzoek & Statistiek

Gemeente Oss

3-6-2022

Ondernemersenquête

Hoe gaat het met u? Peiling 17 t/m 30 mei 2022

Nasleep coronacrisis en gevolgen oorlog Oekraïne

Inhoud

Aanleiding onderzoek en belangrijkste conclusies.....	2
NASLEEP EFFECTEN CORONA OP BEDRIJFSLEVEN	4
1. Gebruik steunmaatregelen door ondernemers	4
2. Financiële gevolgen COVID-19 voor bedrijfsleven	6
3. Invloed COVID-19 op investeringsplannen en werkgelegenheid	11
VERWACHTE EFFECTEN OORLOG OEKRAÏNE OP BEDRIJFSLEVEN	14
4. Financiële situatie bedrijf door oorlog Oekraïne	14
5. Mogelijkheden voor bedrijf door oorlog Oekraïne	18
Bijlage Toelichting bij de resultaten	21

Aanleiding onderzoek en belangrijkste conclusies

Aanleiding onderzoek: thermometer in Osse economie

Twee jaar lang zorgde corona voor onzekere economische tijden. Veel Osse bedrijven, ondernemers en sectoren werden zwaar getroffen. Met steunmaatregelen, eigen reserves, veel creativiteit en nieuwe samenwerkingen kwamen veel getroffen ondernemers de coronacrisis door. Onverwacht is de coronacrisis opgevolgd door de oorlog in Oekraïne met nieuwe gevolgen en uitdagingen voor onze bedrijven. Tijd om te vragen hoe met onze ondernemers gaat.

Daarom zette de gemeente Oss een ondernemersenquête uit om de gevolgen voor onze ondernemers in beeld te brengen. Het kabinet heeft de coronasteunmaatregelen stopgezet en de coronamaatregelen zijn vervallen. Maar daarmee zijn de problemen van ondernemers niet opgelost. Wij willen weten of onze ondernemers nog financiële gevolgen van de coronacrisis ondervinden of dat later nog verwachten. Ook vragen wij ondernemers welke gevolgen zij ondervinden van de oorlog in Oekraïne.

Met deze Ondernemersenquête stoppen we - na drie eerdere coronametingen in 2020 - opnieuw de thermometer in de Osse economie. Ons doel is inzicht te krijgen in de effecten van de nasleep van de coronacrisis en van de oorlog in Oekraïne voor het Osse bedrijfsleven. Deze informatie is heel belangrijk om te beoordelen of we de goede dingen doen om de Osse ondernemer in deze tijd zo goed mogelijk te ondersteunen en op maat te kunnen helpen.

Belangrijkste conclusies

Respons

- 435 ondernemers hebben meegedaan aan de online vragenlijst.
- 241 hebben de vragenlijst compleet ingevuld (respons 55%).
- De rest (194) heeft slechts enkele vragen ingevuld en de vragenlijst niet afgerond.

Nasleep effecten coronacrisis op bedrijfsleven

Gebruik steunmaatregelen door ondernemers

- 45% geeft aan landelijke steunmaatregelen te hebben gebruikt; 55% maakte er geen gebruik van!
- Gebruik landelijke steun vooral door Horeca en Publieke diensten.
- Meest gebruikte landelijke steunmaatregelen zijn NOW, TVL en Tozo.
- Van lokale steunmaatregelen maakte zo'n 10% gebruik.

Verwachte financiële gevolgen voor bedrijfsleven

- Ruim helft ondernemers geeft aan financiële schade te hebben gehad door coronacrisis.
- Kwart bedrijven heeft géén financiële schade van COVID-19; ruim 30% schat in schade te hebben van 50.000 of meer.
- Meeste ondernemers lenen (nog steeds) niet.
- Ondernemers zette vooral eigen reserves in om financiële schade op te vangen.
- Zorgen over financiële nasleep toch minder erg dan verwacht.
- Meerderheid (73%) verwacht geen financiële problemen door wegvallen steunmaatregelen.

Invloed COVID-19 op investeringsplannen en werkgelegenheid

- Circa 40% geeft aan dat COVID-19 invloed heeft op investeringsplannen; investeringsplannen worden vooral uitgesteld.
- Voor 30% heeft COVID-19 invloed (gehad) op de werkgelegenheid; met name personeelstekorten.
- Invloed op de werkgelegenheid minder bij kleine bedrijven (< 10 werknemers).

Verwachte effecten oorlog Oekraïne op bedrijfsleven

Financiële situatie bedrijf door oorlog Oekraïne

- Bijna 60% ervaart economische gevolgen door oorlog in Oekraïne.
- Ruime meerderheid (80%) maakt zich geen zorgen over financiële situatie bedrijf.
- Horecaondernemers meeste financiële zorgen; vervoerssector minst.
- Meerderheid verwacht geen financiële problemen vanwege de oorlog.
- Nauwelijks import of export naar/uit Rusland.

Mogelijkheden voor bedrijf door oorlog Oekraïne

- Energiebesparing en Duurzame energie meest genoemde mogelijkheden om economische gevolgen het hoofd te bieden.
- Opvang vluchtelingen is maar voor weinig ondernemers een optie.
- Zo'n 12% geeft aan wel werk te hebben voor Oekraïense vluchtelingen.
- Vooral donaties populair bij ondernemers als hulpbijdrage.

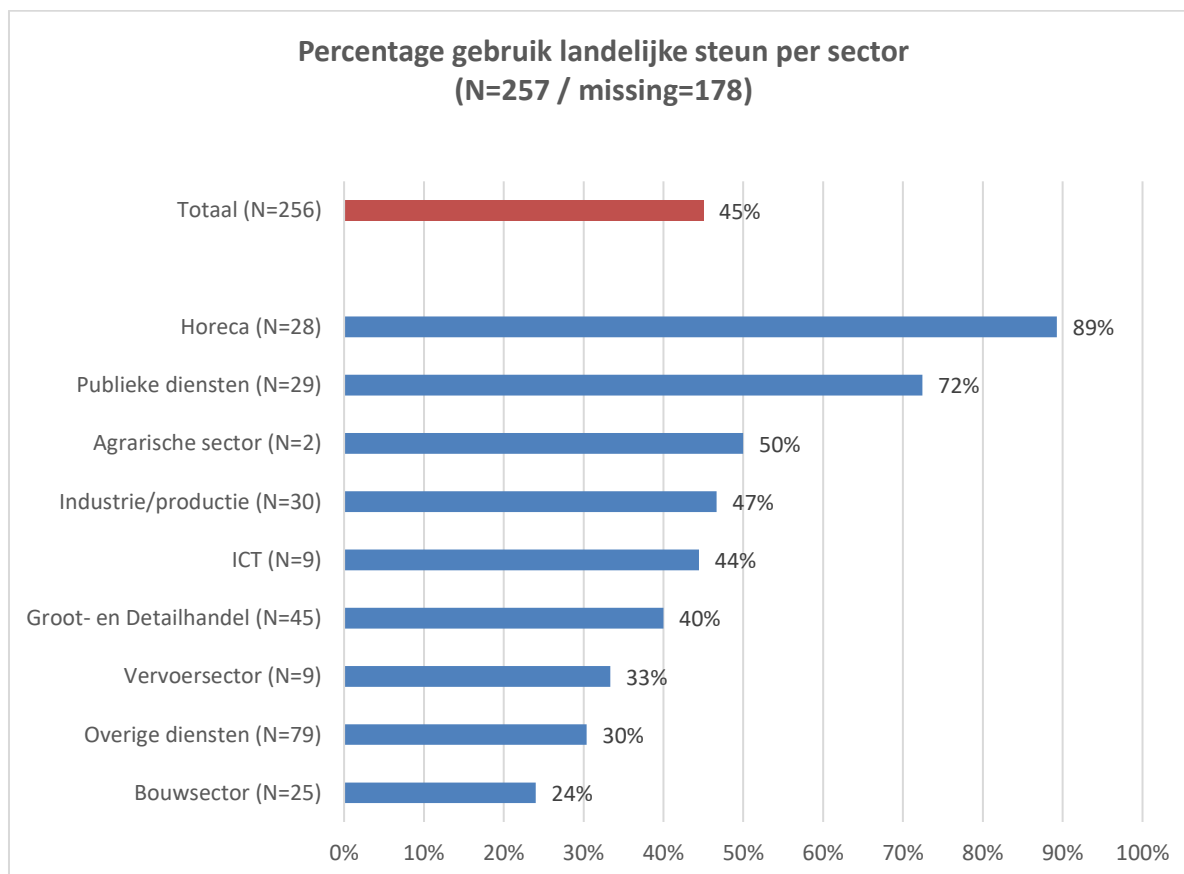
NASLEEP EFFECTEN CORONA OP BEDRIJFSLEVEN

1. Gebruik steunmaatregelen door ondernemers

45% geeft aan steun te hebben gebruikt (55% niet!)

Bedrijven konden, als ze daarvoor in aanmerking kwamen, landelijke steun aanvragen. Ongeveer 45% van de ondernemers uit deze steekproef geeft aan dit te hebben gedaan in de periode maart 2020 t/m nu. De meerderheid (55%) geeft aan in deze periode helemaal geen landelijke steunmaatregel te hebben ingezet.

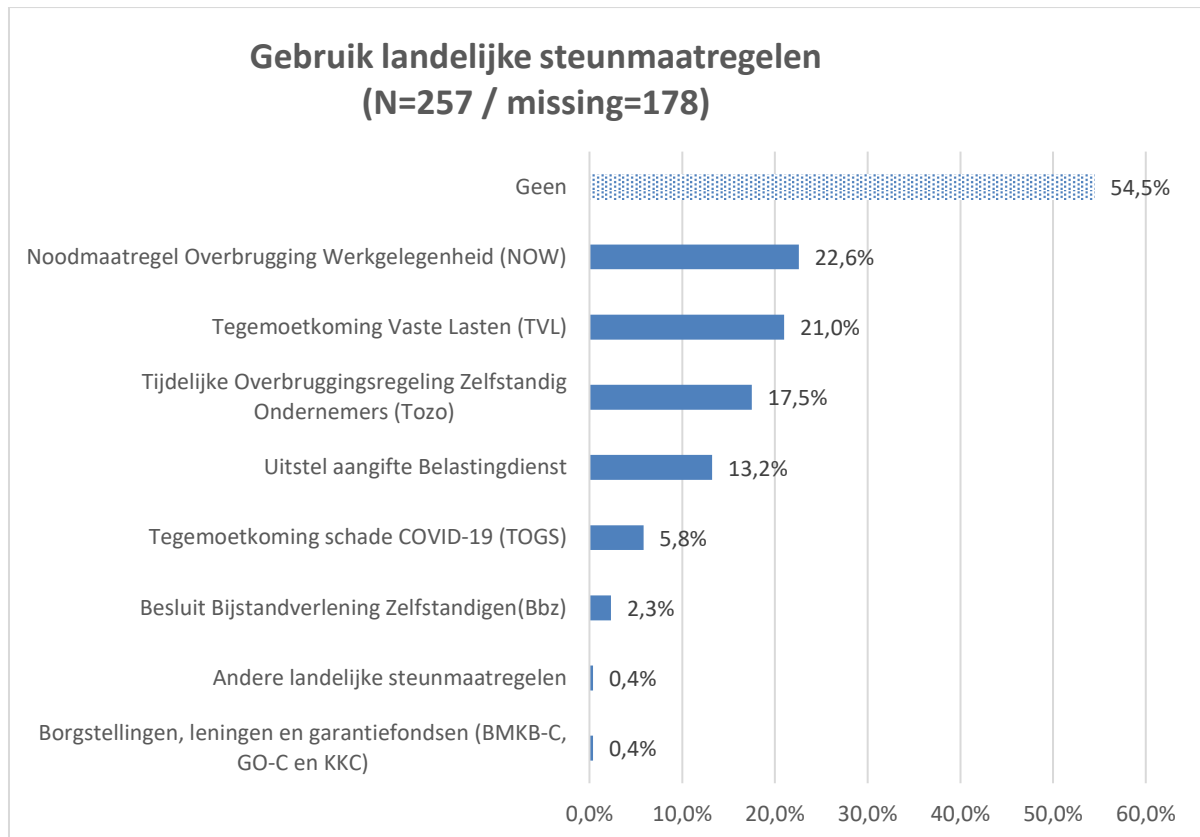
Grafiek 1: Gebruik landelijke steunmaatregelen in de periode maart 2020 tot en met nu (per sector)

Gebruik landelijke steun vooral in Horeca en bij Publieke diensten

Bedrijven in de Horeca hebben naar verhouding het meest gebruik gemaakt van de landelijke steunmaatregelen (89%), direct gevolgd door bedrijven uit de publieke dienstensector (72%). De respondenten uit de bouwsector hebben naar verhouding het minst gebruik gemaakt van de landelijke steunmaatregelen (24%). Waarschijnlijk omdat in die periode de bouwwerkzaamheden zijn doorgegaan. Ook in de vervoerssector (33%) en overige diensten (30%) zijn de landelijke steunmaatregelen relatief minder gebruikt.

Grafiek 2: Van welke landelijke steunmaatregelen heeft u in de periode maart 2020 tot en met nu gebruik gemaakt?

Percentages tellen niet op tot 100%, omdat respondenten meerdere antwoorden konden geven.

Meest gebruikte landelijke steunmaatregelen zijn NOW, TVL en Tozo

De NOW-regeling, de tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) werden als steunmaatregel het meest aangevraagd (beiden door ruim 20% van de ondervraagden genoemd). Ook de Tijdelijke Overbruggingsregeling voor Zelfstandig Ondernemers is door 17,5,5% aangevraagd. 13% heeft uitstel bij de belastingdienst aangevraagd. Andere landelijke maatregelen en ook borgstellingen, leningen en garantiefondsen zijn door de respondenten nauwelijks gebruikt (elk 0,4%).

Van lokale steunmaatregelen maakt zo'n 10% gebruik.

Van de lokale regelingen is door de respondenten nauwelijks gebruik gemaakt. 241 respondenten vulden de vraag in. 218 x werd aangekruist dat men geen gebruik had gemaakt van lokale steunmaatregelen (=90%). Dat betekent zo'n 10% die er wel gebruik van maakt.

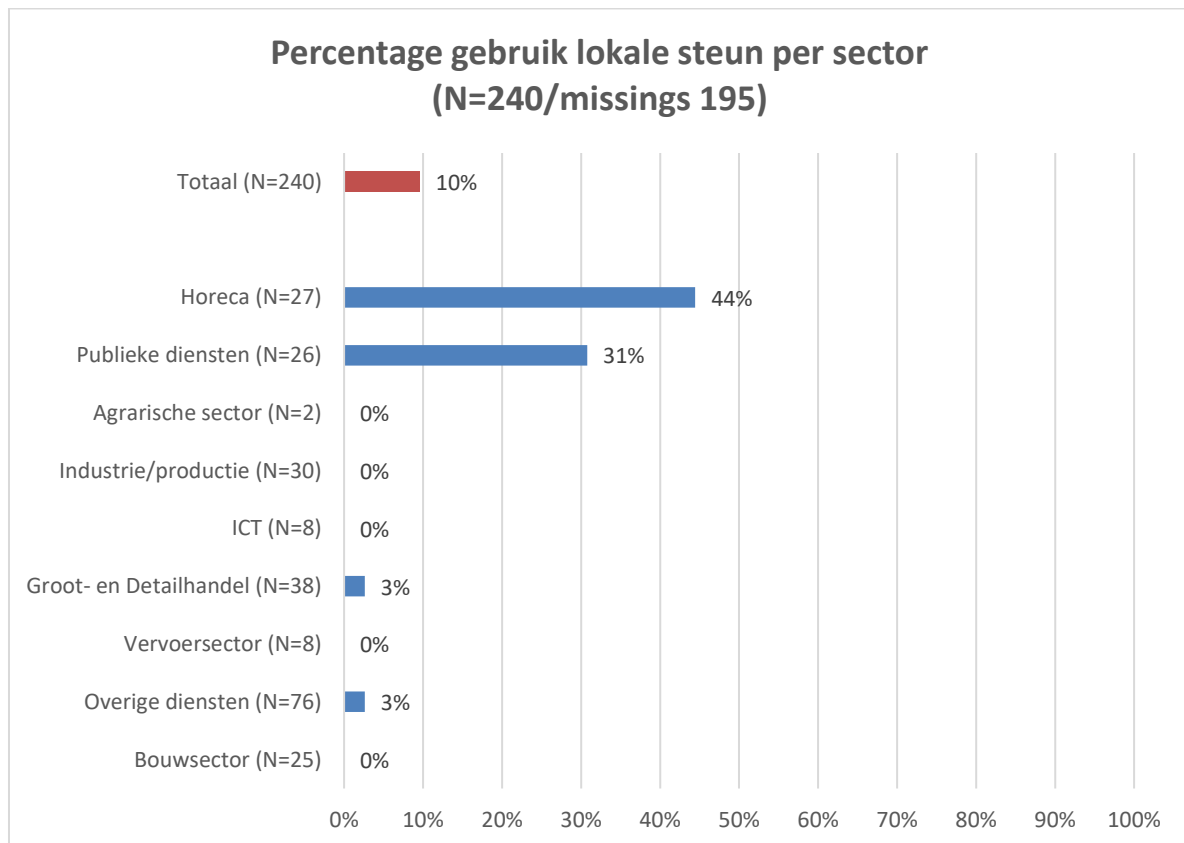
Door deze respondenten werden o.a. de volgende maatregelen genoemd, die zij hebben ingezet als lokale steun:

- Betaling van gemeentelijke belastingen (10x)
- Tijdelijke subsidieregeling ondersteuning naleving controle op toegangsbewijzen (8x)

- Schuldhulpverlening /advies bij schulden of budgetbegeleiding (3x)
- Adviesgesprek Ondernemers voor ondernemers via de Kracht van Oss (1x)
- Gemeentelijke begeleiding bij heroriëntatie (5x)
- Iets anders (5x).

De deelnemers die wel gebruik maakten van lokale steun, komen vooral uit de Horeca en de publieke dienstensector. Respectievelijk 44% en 31% maakten van ten minste 1 steunmaatregel gebruik. Respondenten uit de overige sectoren maakten er nauwelijks (3%) of helemaal geen gebruik van.

Grafiek 3: Gebruik lokale steunmaatregelen per sector

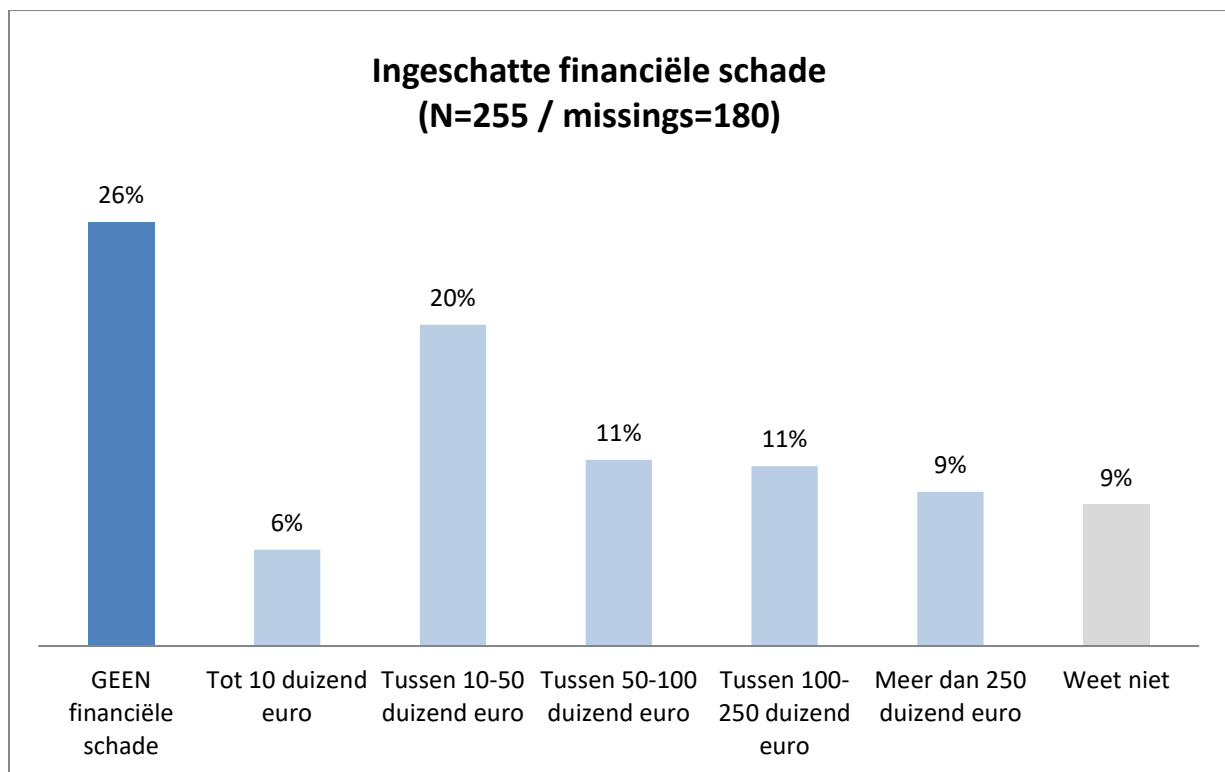

2. Financiële gevolgen COVID-19 voor bedrijfsleven

Ruim helft ondernemers geeft aan financiële schade te hebben gehad door Coronacrisis

De meeste ondervraagden (57%) geven aan financiële schade te hebben ondervonden als gevolg van Covid-19. Dat komt zo'n beetje overeen met de verwachting in 2020, toen ook ruim de helft verwachtte financiële schade te zullen krijgen als gevolg van de Coronacrisis.

Grafiek 4: Hoe hoog schat u de totale financiële schade in van uw onderneming in de periode maart 2020 t/m maart 2022?

Kwart bedrijven heeft geen financiële schade van COVID-19

Ruim een kwart van de respondenten geeft aan helemaal geen financiële schade te hebben gehad. Dat is nagenoeg gelijk aan de verwachting in 2020, toen 28% van de respondenten aangaf geen financiële schade te verwachten.

Ruim 30% schat in schade te hebben van 50.000 of meer

Van de respondenten schat 20% dat ze nu zo'n 10 tot 50 duizend euro schade hebben gehad en nog eens 22% tussen de 50 en 250 duizend euro. Bijna 10% schat zelfs een schade in van meer dan 250 duizend euro.

Meeste ondernemers lenen (nog steeds) niet

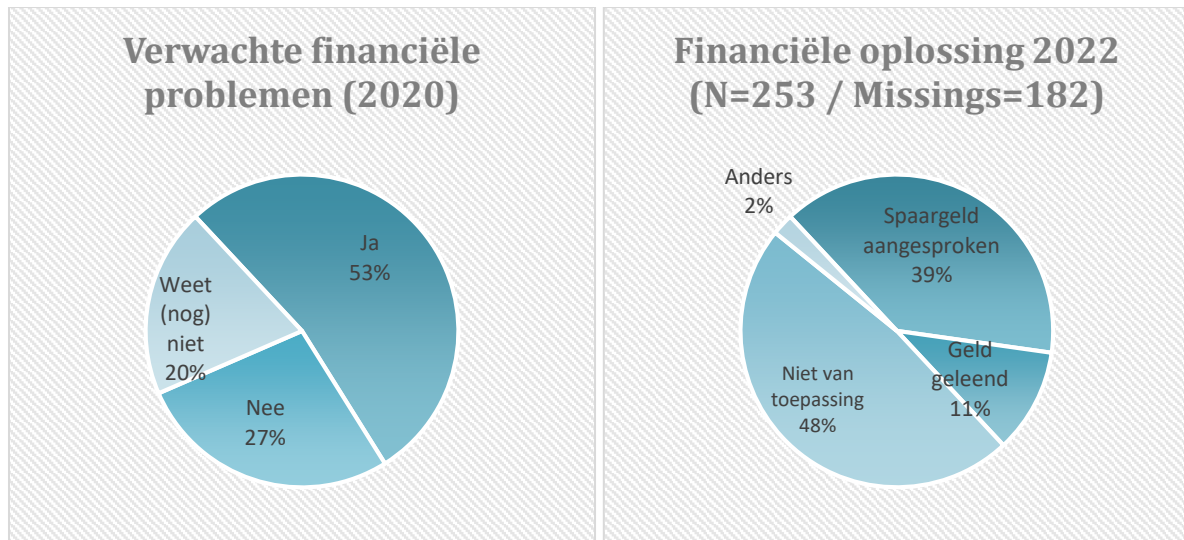
Opvallend is dat ondernemers niet duidelijk vaker geld zijn gaan lenen. Zo gaf in 2020 nog 14% aan geld te lenen om de crisis het hoofd te bieden, nu is dat 11%.

Ondernemers zetten vooral eigen reserves in om financiële schade op te vangen

Respondenten geven vooral aan hun eigen spaartegoeden/reserves te hebben ingezet (39%) als financiële oplossing.

Grafiek 5: Verwachte financiële problemen (enquête 2020) en 'Heeft u in de periode maart 2020 tot en met maart 2022 vanwege COVID-19 spaargeld aangesproken of geld geleend?' (enquête 2022)

Zorgen over financiële nasleep minder erg dan verwacht

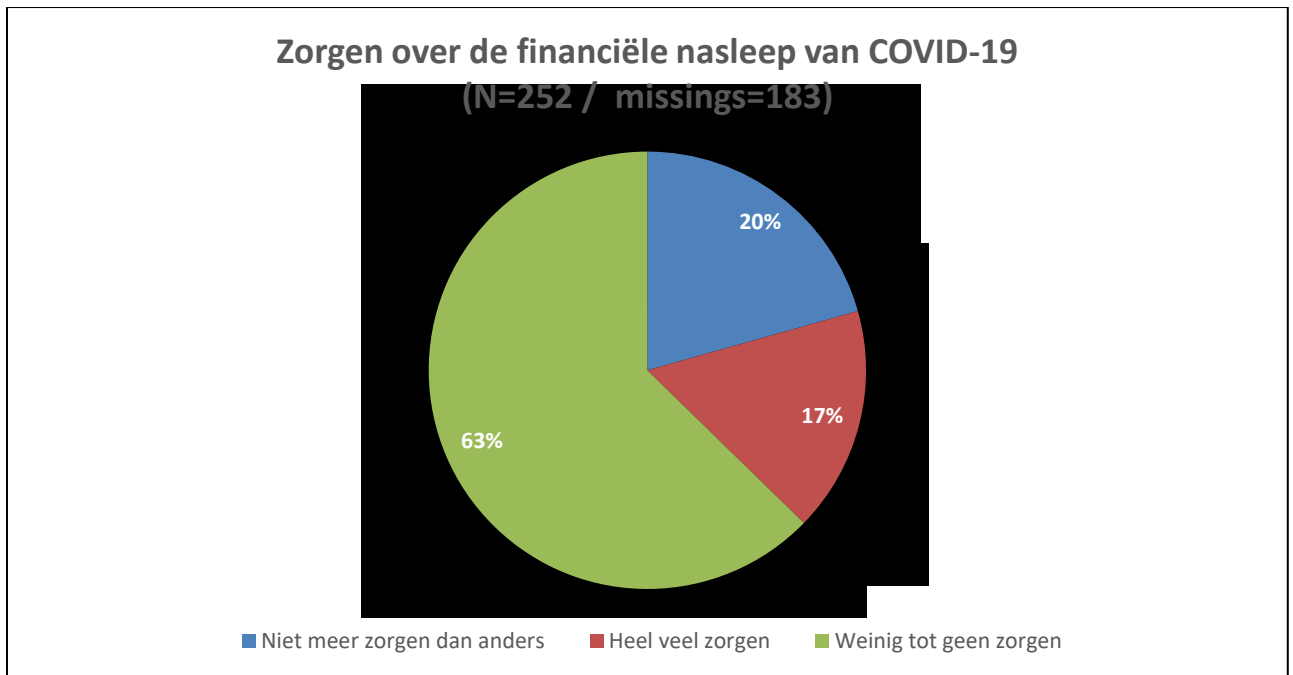
Zo'n 63% maakt zich weinig tot geen zorgen nu de steunmaatregelen zijn komen te vervallen en nog eens 20% maakt zich niet meer zorgen dan anders.

Ongeveer 1 op de 6 ondernemers (17%) maakt zich wel veel zorgen over de financiële nasleep van Covid-19. Toch is dat een stuk minder erg dan eerder werd verwacht. Zo maakte in 2020 nog ruim 2 op de 3 ondernemers (68%) zich (heel) veel zorgen.

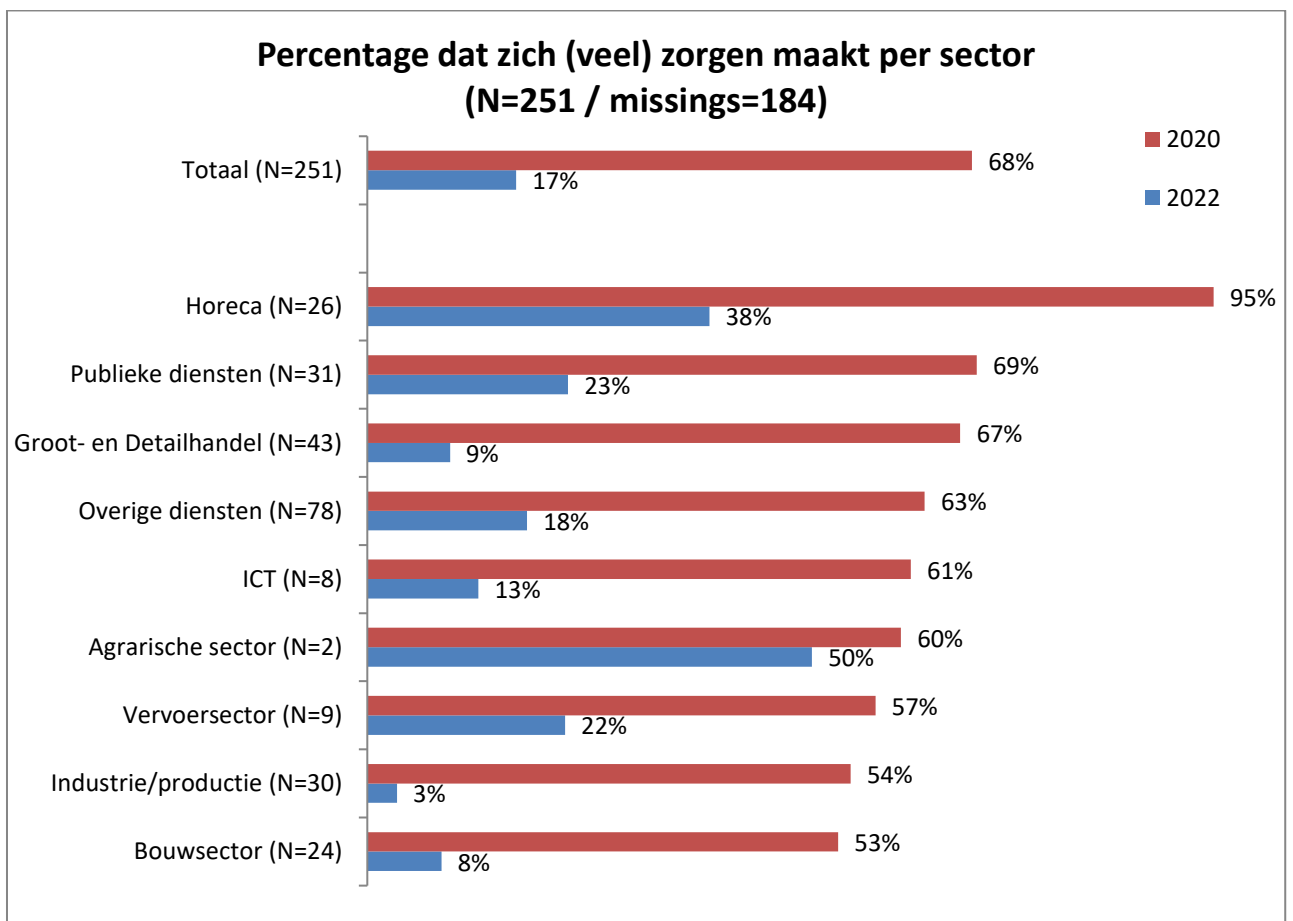
Niet geheel verwonderlijk zijn de respondenten uit Horeca naar verhouding nog steeds het meest bezorgd (38%)¹. Toch is hun aandeel wel aanzienlijk minder dan toen ze er nog midden in zaten (toen 95% bezorgd).

¹ Even de Agrarische sector -met maar 2 respondenten- buiten beschouwing gelaten. 1 respondent maakt zich veel zorgen (=50%).

Grafiek 6: In hoeverre maakt u zich op dit moment zorgen over de financiële nasleep van COVID-19 voor uw bedrijf, nu de steunmaatregelen zijn vervallen?

Grafiek 7: Percentage dat zich heel veel zorgen maakt over de financiële nasleep van COVID-19 naar sectorindeling

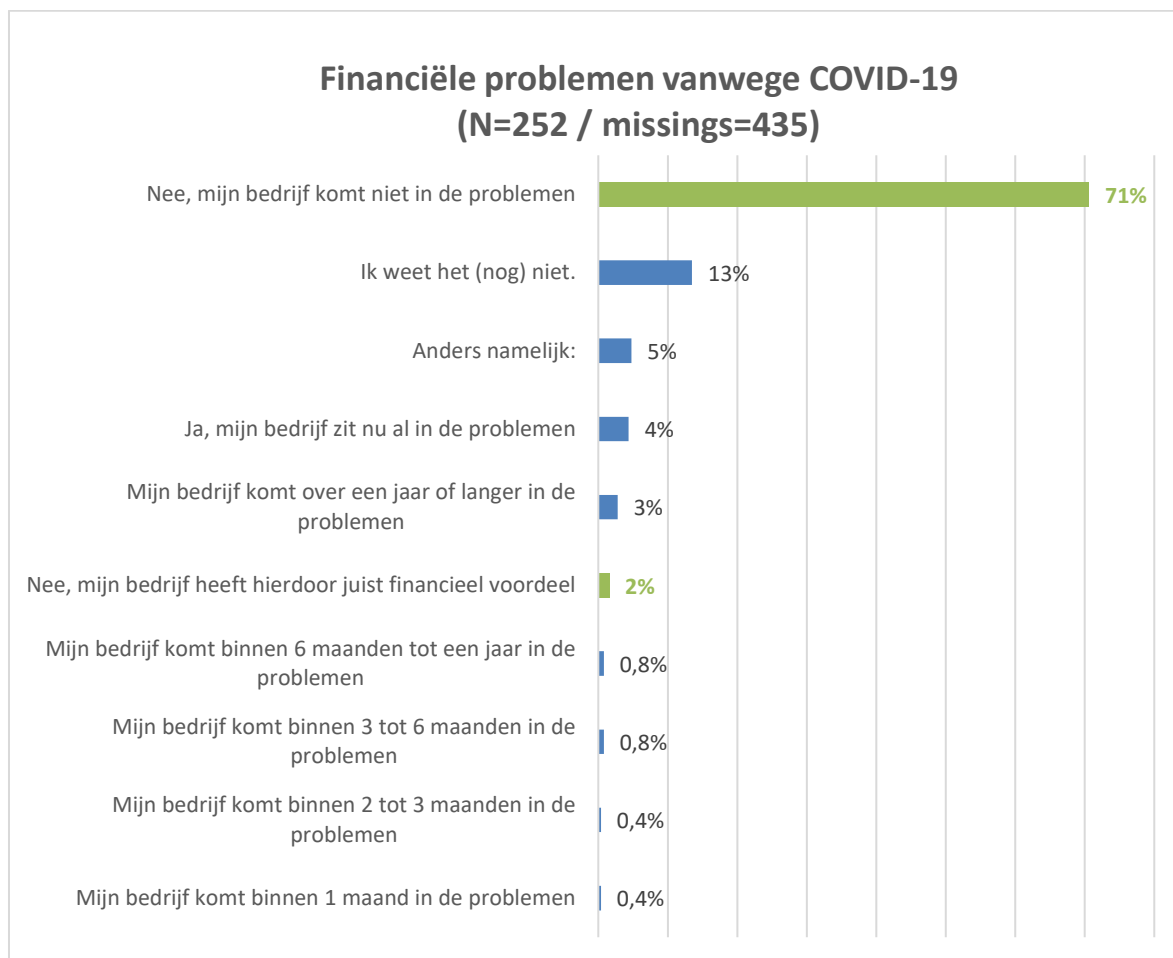

Meerderheid (73%) verwacht geen financiële problemen door wegvallen steunmaatregelen

Ruim 70% geeft aan niet in financiële problemen te komen nu de steunmaatregelen zijn komen te vervallen en 2% geeft aan er juist voordeel van te hebben.

Bijna 10% zegt nu al in de financiële problemen te zitten of dit op kortere of langere termijn te verwachten. Zo'n 13% weet het nog niet.

Grafiek 8: Is of komt uw bedrijf in financiële problemen vanwege COVID-19, nu per 1 april 2022 de steunmaatregelen zijn vervallen?

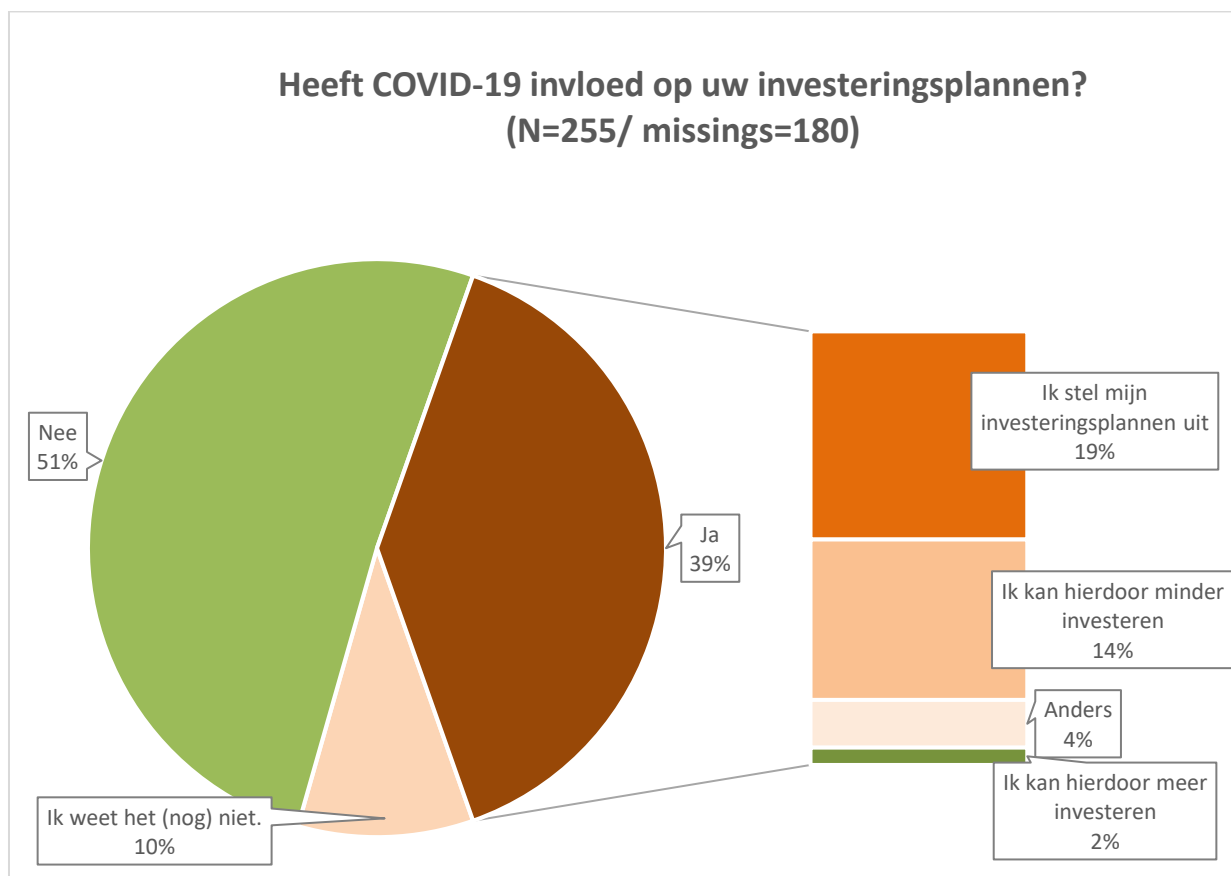

3. Invloed COVID-19 op investeringsplannen en werkgelegenheid

Circa 40% geeft aan dat COVID-19 invloed heeft op investeringsplannen

Een groot deel van de ondervraagden (39%) geeft aan dat Covid-19 invloed heeft (gehad) op hun investeringsplannen. Ongeveer de helft van deze groep geeft aan dat ze hun investeringsplannen uitstellen. Daarnaast zegt een groot deel dat ze minder investeren als gevolg van COVID-19. Slechts een heel klein deel (2%) zegt juist meer te investeren.

Grafiek 9: Heeft COVID-19 invloed gehad op uw investeringsplannen?

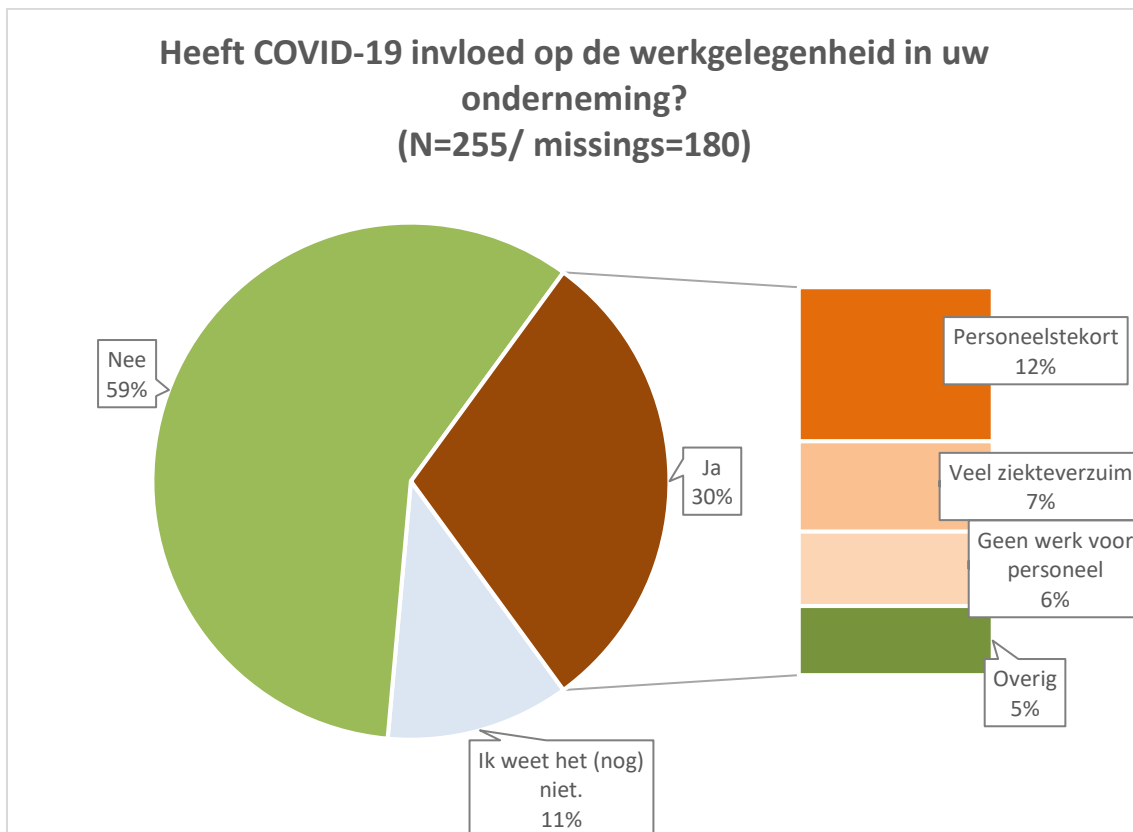

Voor 30% heeft COVID-19 invloed (gehad) op de werkgelegenheid

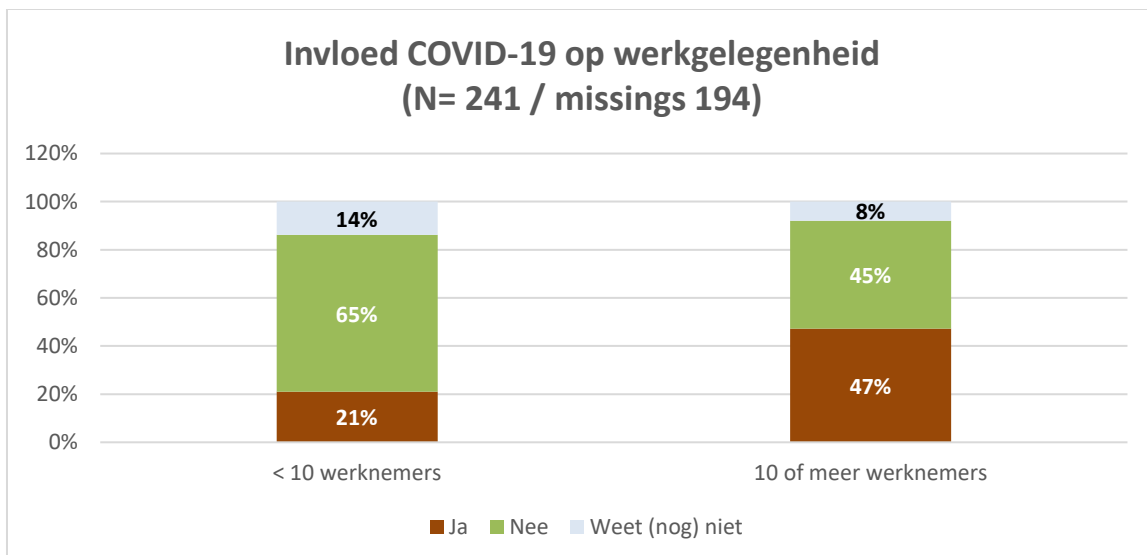
Het merendeel van de ondervraagden (59%) zegt dat Covid-19 GEEN invloed heeft (gehad) op de werkgelegenheid. Het betreft vooral kleinere bedrijven (< 10 werknemers) waarvoor dit geldt (65%). Bedrijven met meer werknemers geven juist meer aan dat COVID-19 invloed heeft op de werkgelegenheid (47% t.o.v. 21% bij kleinere bedrijven).

In de toelichting die ondernemers hierop konden geven wordt vooral ziekte van personeel en personeelstekort genoemd.

Grafiek 10: Heeft COVID-19 invloed op de werkgelegenheid in uw onderneming?

Grafiek 11: Invloed COVID-19 op werkgelegenheid naar bedrijfsgrootte

Ondernemers hebben vooral te maken met een personeelstekort. Dat zien we momenteel ook terug in de krapte op de arbeidsmarkt. Ziekteverzuim en geen werk hebben worden naar verhouding even vaak genoemd. Ongeveer 11% heeft nog geen idee wat de invloed van COVID-19 is op de werkgelegenheid binnen hun bedrijf.

Aan het einde van de vragen over COVID-19 was de mogelijkheid om overige opmerkingen op te schrijven. 64 respondenten hebben hier gebruik van gemaakt. De opmerkingen gaan vooral over de geringe steun van de overheid, het moeten terugbetalen van steunmaatregelen en de strenge regels.

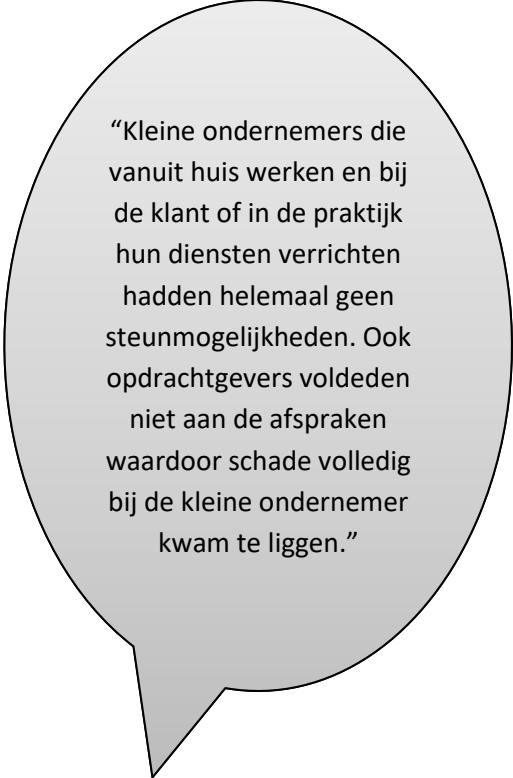
Voorbeelden hiervan zijn:

“De overheid - niet gemeente Oss - heeft het voor de horecaondernemers verpest. Zulke hoge lonen GGD. Niemand die nu nog terug keert om in de horeca te werken. Daarbij zijn de steunmaatregelen helemaal niks. Dubbel zo slecht.”

“Overheid is naar onze mening onzorgvuldig omgegaan met het verlenen van de steunmaatregelen. Veel bedrijven hebben onterecht steun gehad en omgekeerd moeten bedrijven steun terugbetalen terwijl ze wel recht gehad zouden hebben op steun”

“Kleine ondernemers die vanuit huis werken en bij de klant of in de praktijk hun diensten verrichten hadden helemaal geen steunmogelijkheden. Ook opdrachtgevers voldeden niet aan de afspraken waardoor schade volledig bij de kleine ondernemer kwam te liggen.”

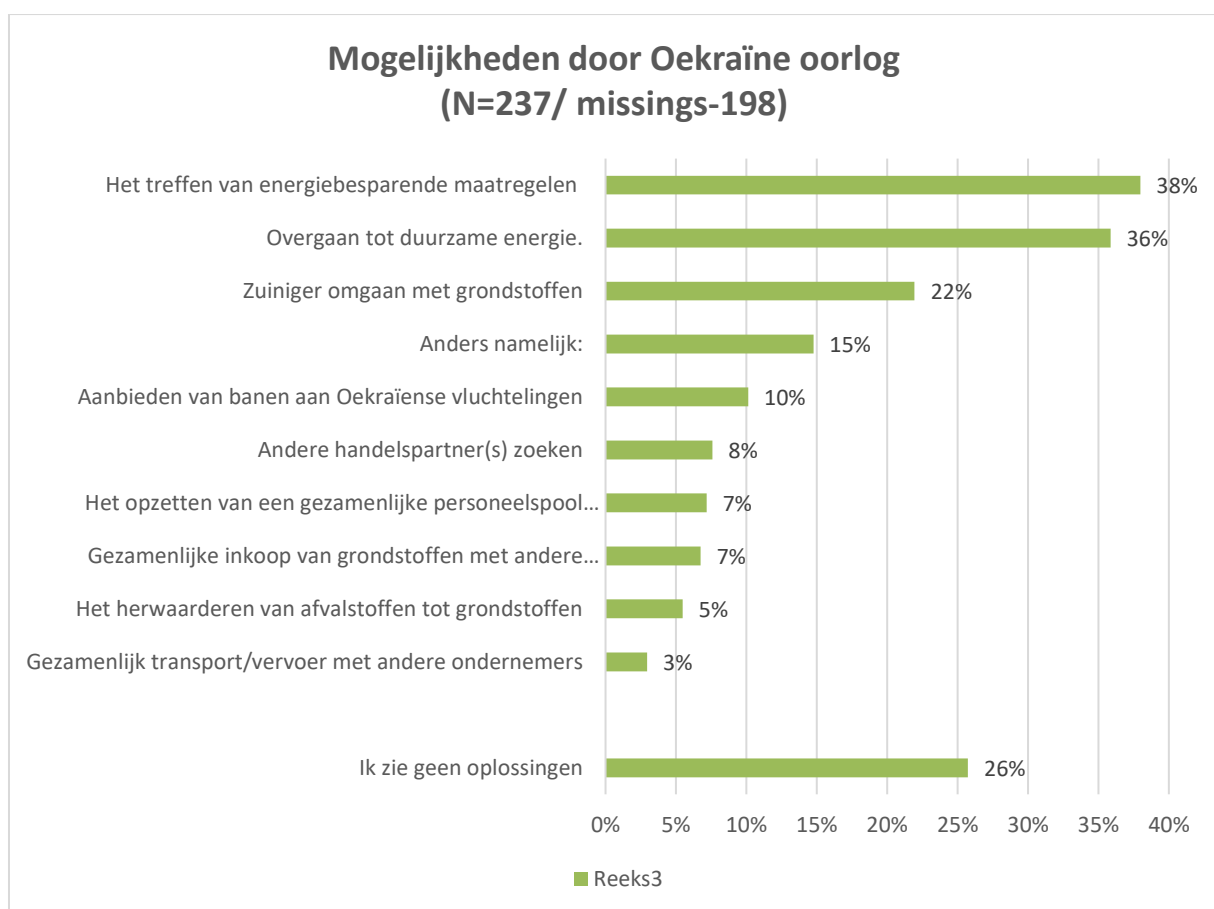
VERWACHTE EFFECTEN OORLOG OEKRAÏNE OP BEDRIJFSLEVEN

4. Financiële situatie bedrijf door oorlog Oekraïne

Bijna 60% ervaart economische gevolgen door oorlog in Oekraïne

Een meerderheid van de ondervraagden (57%) zegt gevolgen te ondervinden van de oorlog in Oekraïne. Het meest worden de hogere energiekosten en hogere inkooprijzen genoemd (door ruim 80%). Het minst genoemd worden hogere import/exportkosten (22%).

Grafiek 12: Welke mogelijkheden ziet u om de eventuele economische gevolgen van de Oekraïne-crisis het hoofd te bieden?

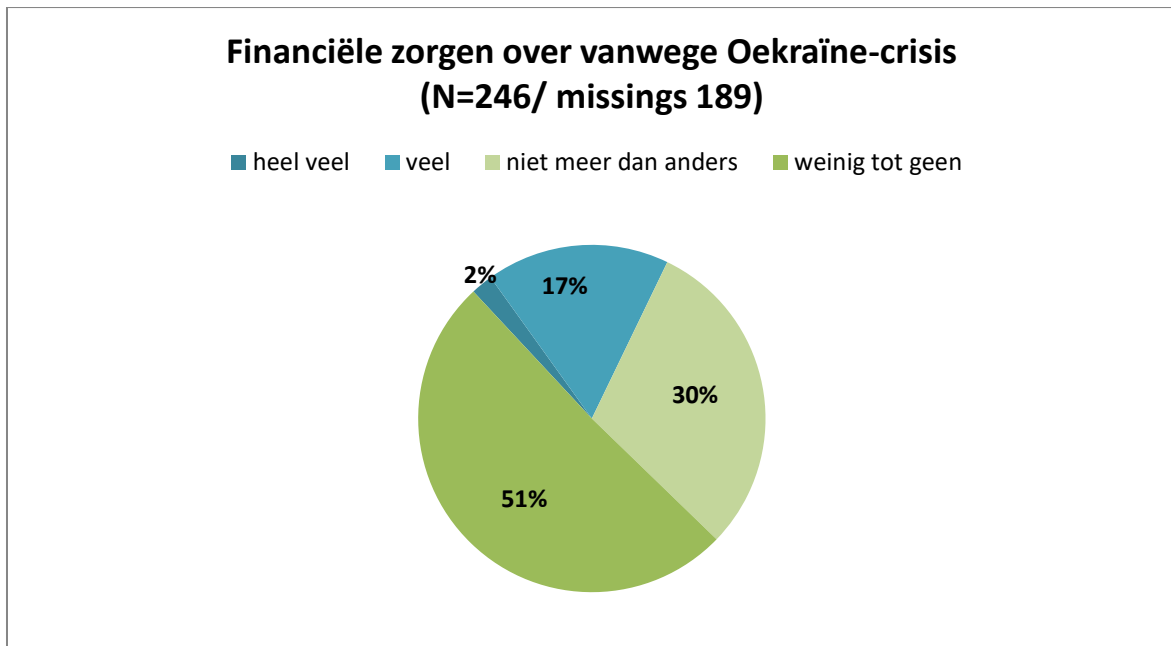

Ruime meerderheid (80%) maakt zich geen zorgen over financiële situatie bedrijf.

Toch maakt, zoals uit grafiek 13 blijkt, een ruime meerderheid zich nauwelijks tot geen zorgen -of niet meer dan anders- over de financiële situatie voor hun bedrijf vanwege de oorlog in Oekraïne. Eén op de vijf (19%) maakt zich wel (heel) veel zorgen.

9 respondenten (2%) geven aan bang te zijn dat Oekraïne-crisis wel eens het einde voor hun bedrijf zou kunnen betekenen.

Grafiek 13: In hoeverre maakt u zich zorgen over de financiële situatie van uw bedrijf vanwege de Oekraïne-crisis?

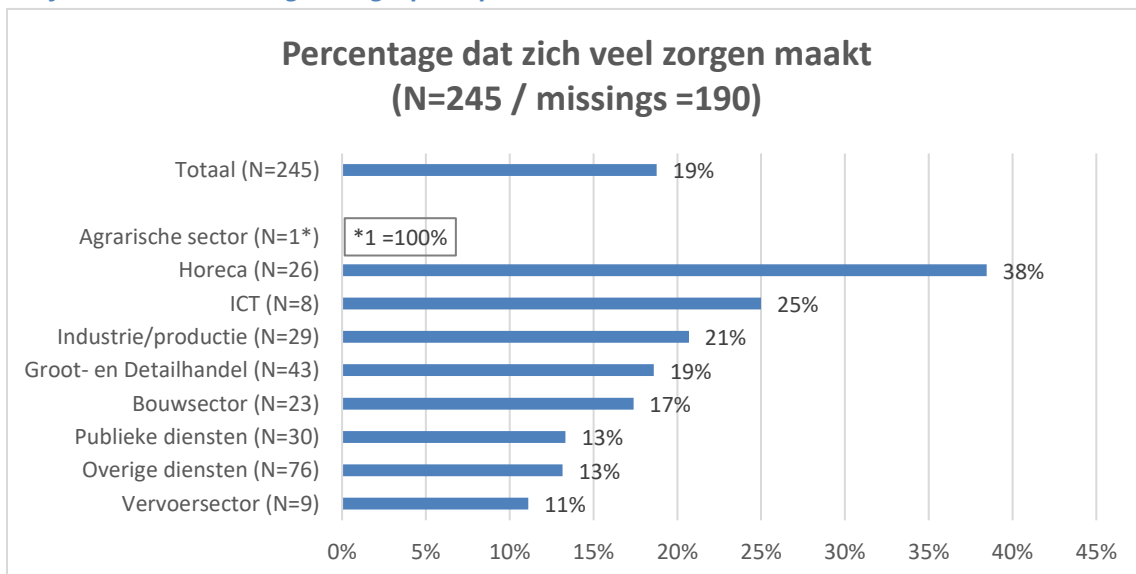

Horecaondernemers meeste financiële zorgen; vervoerssector minst

Net als bij de coronacrisis, uiten horecaondernemers ook hier de grootste zorg over de financiële situatie voor hun bedrijf. Zo geeft 38% aan zich hier veel zorgen over te maken; dat is twee maal zoveel als gemiddeld.

Bij ondernemers uit de dienstverlenende sectoren, zien we dat het aandeel dat zich zorgen maakt veel lager ligt (<15%). De minste financiële zorgen heeft de vervoerssector (11%). Dat is toch opmerkelijk gezien de hoge brandstofprijzen, die mede door het olie-embargo op Rusland, blijven stijgen.

Grafiek 14: Ervaren zorgen uitgesplitst per sector

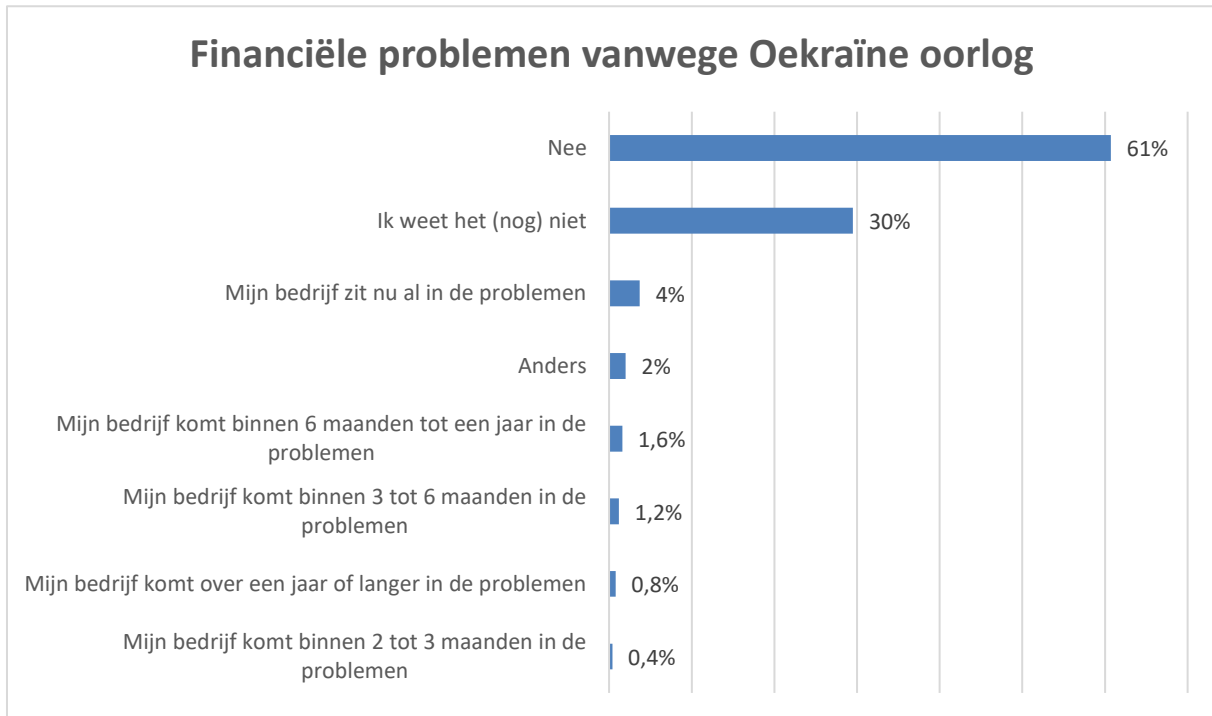

Meerderheid verwacht geen financiële problemen vanwege de oorlog.

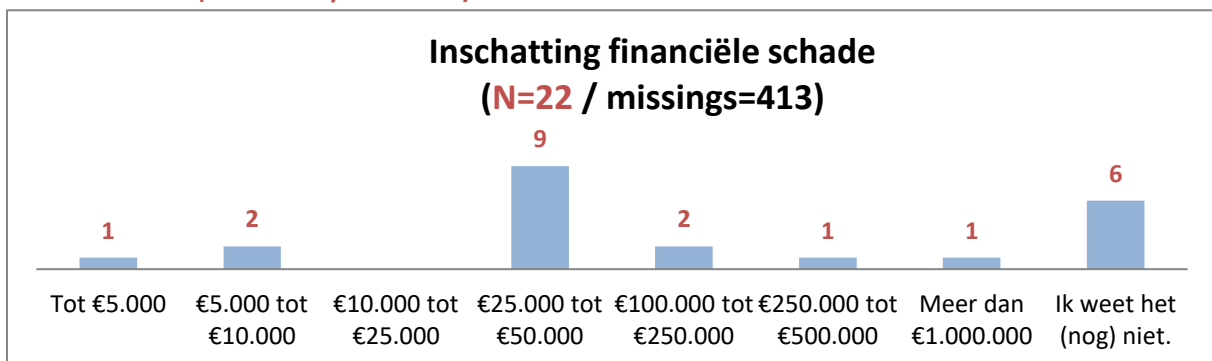
Een ruime meerderheid (61%) denkt niet dat zijn bedrijf in de financiële problemen komt door de Oekraïne-crisis (grafiek 4). Slechts een klein percentage (4%) geeft aan hierdoor nu wel al financiële problemen te hebben. En nog eens 4% verwacht in de toekomst in de problemen hierdoor te zullen komen. Zo'n 30% weet het simpelweg nog niet.

Grafiek 15: Is of komt uw bedrijf vanwege de Oekraïne-crisis in financiële problemen?

In totaal hebben 22 respondenten aangegeven financiële problemen te hebben of te verwachten door de oorlog. De inschatting van de financiële schade, is lastig. Door het lage aantal respondenten (N=22) en het hoge aantal keuzemogelijkheden (7 categorieën), zijn de meeste categorieën namelijk maar door enkele (1 of 2) respondenten ingevuld. Toch geven meerdere respondenten aan dat ze nog niet precies weten wat de schade zal zijn (N=6). De meeste respondenten (N=9) schatten de schade in de categorie: 25.000 tot 50.000 euro.

Grafiek 16: Hoe hoog schat u de totale financiële schade in van uw onderneming als gevolg van de Oekraïne-crisis? (Aantal respondenten)

Nauwelijks import of export naar/uit Rusland

Van de deelnemers aan dit onderzoek zijn er maar 4 bedrijven die aangeven goederen of producten te importeren naar of te exporteren uit Rusland. De overgrote meerderheid (98%) geeft aan dit niet te doen. Het betreft uitsluitend bedrijven uit de industrie en uit de handelssector (50%/50%).

De economische gevolgen die zij ervaren, worden hieronder weergegeven:

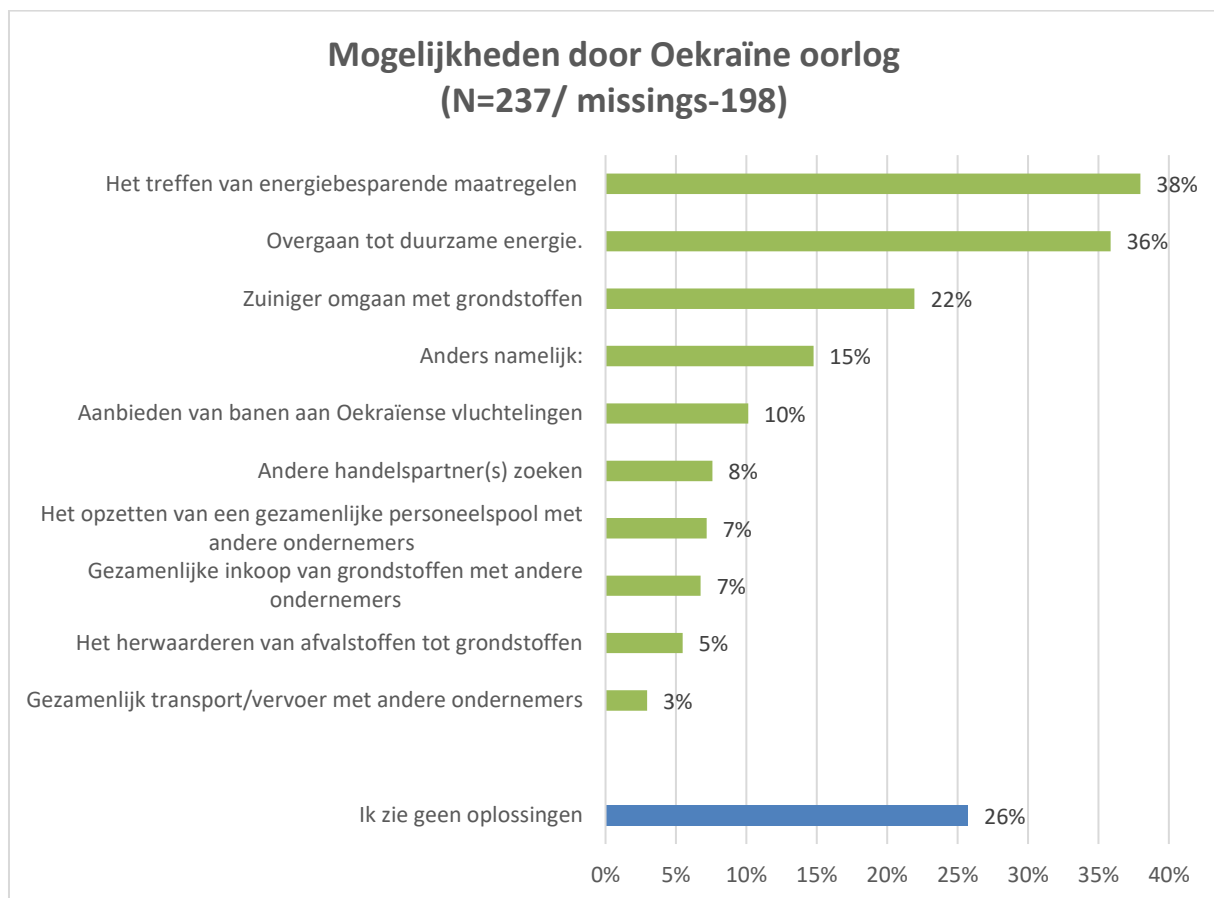
- Vanwege de sancties kan ik mijn producten niet exporteren naar Rusland (1x)
- Beperkt. Enige sparepart leveringen gestopt (1x)
- We willen geen zaken doen met Rusland momenteel (1x)
- Geen.

5. Mogelijkheden voor bedrijf door oorlog Oekraïne

Energiebesparing en Duurzame energie meest als genoemde mogelijkheden om economische gevolgen het hoofd te bieden

In het onderzoek konden ondernemers kiezen uit verschillende mogelijkheden, die zij mogelijk zouden zien als oplossing voor de economische gevolgen van de Oekraïne-crisis. Het meest genoemd worden de opties om energie te besparen (38%) of overgaan tot duurzame energie (36%). Een op de vijf noemt ook het zuiniger omgaan met grondstoffen. Ruim een kwart ziet helemaal geen oplossingen.

Grafiek 17: Welke mogelijkheden ziet u om de eventuele economische gevolgen van de Oekraïne-crisis het hoofd te bieden?

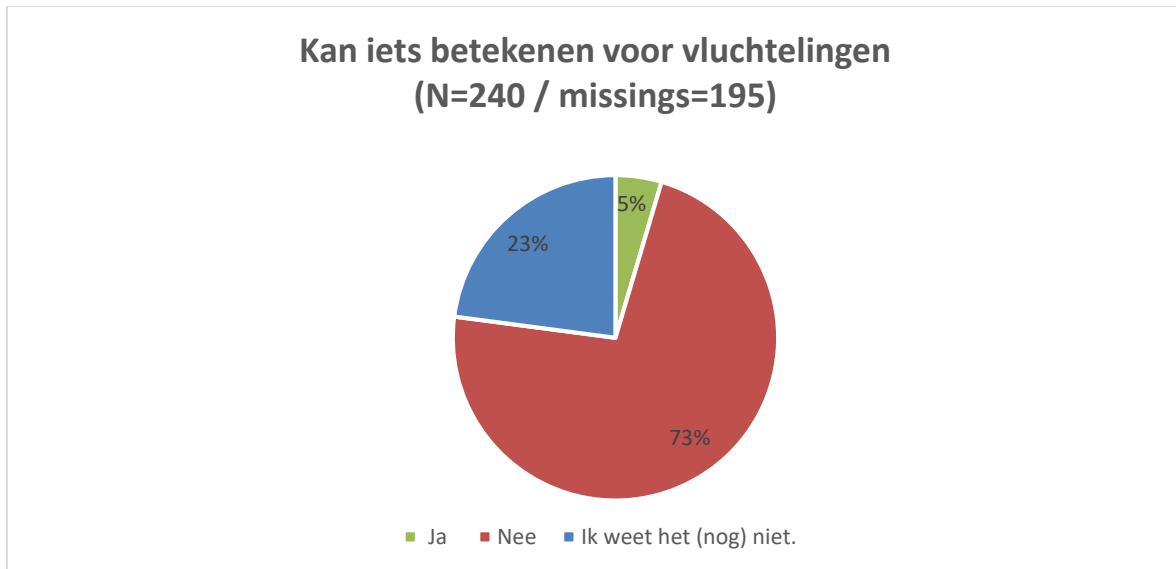

In de toelichting hierop wordt vooral kostenbesparende maatregelen nemen genoemd. Zoals meer zelf doen en minder uitbesteden. Ook wordt aangegeven dat de rek er wel zo'n beetje uit is.

Opvang vluchtelingen is maar voor weinigen een optie

Op de vraag of de ondernemer iets zou kunnen betekenen voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen geeft maar 5% aan dit te kunnen. Zo'n 23% weet het nog niet, maar de overgrote meerderheid (73%) geeft aan dit niet te kunnen.

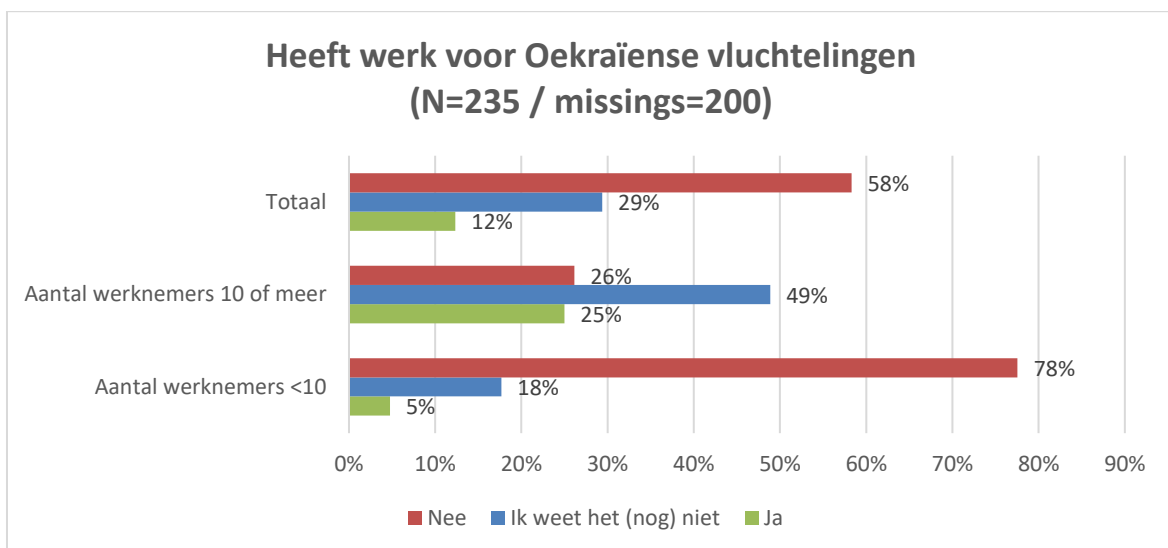
Grafiek 18: Kunt u iets betekenen voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen?

Zo'n 12% geeft aan wel werk te hebben voor Oekraïense vluchtelingen

Op de vraag of bedrijven ook werk hebben voor de vluchtelingen geven wat meer respondenten aan dit wel te kunnen, namelijk 12%. Toch zegt bijna 60% geen werk te kunnen bieden. Het is niet vreemd dat dit vooral bij kleinere bedrijven zo is (78%). De grotere bedrijven geven vaker aan het niet te weten (49% t.o.v. 30% gemiddeld).

Grafiek 18: Heeft u werk voor Oekraïense vluchtelingen?

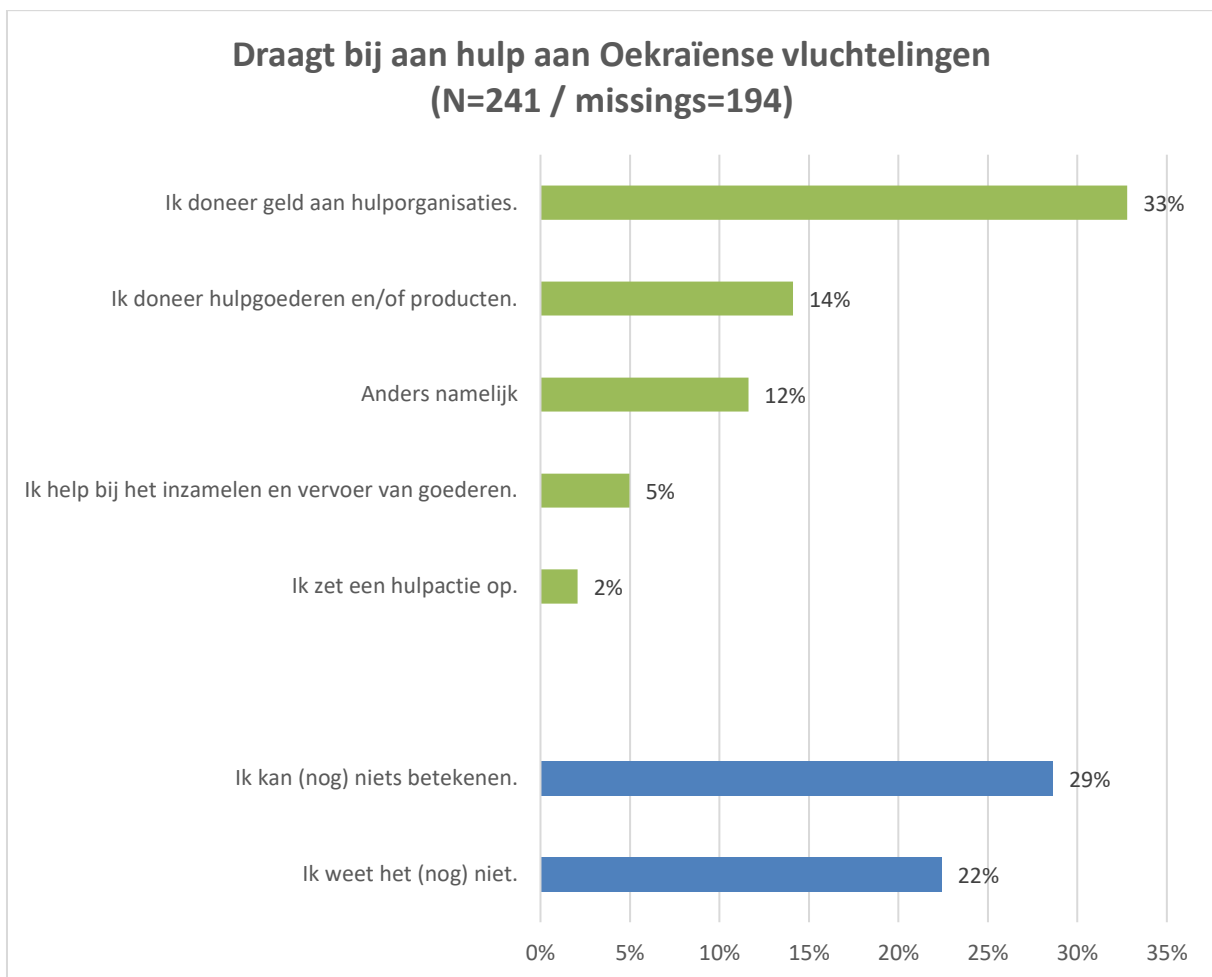

Vooral donaties populair bij ondernemers als hulpbijdrage

We vroegen de ondernemers tot slot of ze bijdragen aan de hulp voor Oekraïense vluchtelingen. De meerderheid (55%) kruiste gemiddeld 1 van de 7 opties aan.

De meesten doneren geld aan hulporganisaties (door 33% genoemd) of doneren hulpgoederen en/of producten (14%). Toch wordt ook redelijk vaak aangegeven dat ze nog niks kunnen betekenen (door 29% genoemd) of het nog niet te weten (22%). Een paar ondernemers (5 respondenten=2%) hebben een hulpactie op touw gezet en 5% helpt bij het verzamelen en vervoer van goederen.

Grafiek 19: Draagt u bij aan de hulp aan Oekraïense vluchtelingen?

SLOTVRAAG:

Als uw bedrijf financiële gevolgen ervaart van de corona- en/of Oekraïne-crisis, welke ondersteuning verwacht u van uw gemeente?

Hier hebben 32 ondernemers op geantwoord.

- Het vaakst wordt genoemd “financiële ondersteuning” (14 keer) in de zin van belastingverlichting, energievergoeding, subsidie e.d.
- 5 respondenten geven aan geen verwachtingen van de gemeente te hebben.
- Anderen verwachten hulp van de gemeente bij onder andere: werknemers vinden, bij schulden, bij vergunningen aanvragen.

BIJLAGE TOELICHTING BIJ DE RESULTATEN

Werkwijze en respons

In de periode van 17 mei t/m 30 mei is een peiling gehouden onder ondernemers. Daarbij is gevraagd naar de effecten (nasleep) van de coronacrisis voor hun bedrijf. Daarnaast is gevraagd naar de effecten van de oorlog in Oekraïne voor het bedrijfsleven. De peiling is afgenomen via een online enquête-tool. Team Onderzoek en Statistiek van de gemeente Oss heeft de gegevens verzameld en de uitkomsten geanalyseerd. De resultaten hiervan staan in dit rapport.

Het onderzoek richt zich op de ondernemers van de gemeente Oss. Zij die reageren zijn de onderzoeksgroep. Dit is een selecte steekproef. De selectie bestaat uit mensen die gehoor hebben gegeven aan onze oproep om de vragenlijst in te vullen. Ondernemers zijn benaderd via diverse media of rechtstreekse per mail. Zij konden de enquête online invullen via een open link. Op die manier hebben 435 respondenten de open link aangeklikt. Daarvan hebben in totaal 241 ondernemers de enquête ook afgerond en verzonden. Dat is een netto respons van 55%. Ook antwoorden van de ondernemers die de vragenlijst niet volledig hebben afgerond (N=194), zijn meegenomen in de analyse. Bij elke vraag wordt expliciet het aantal respondenten (N) en de non-respons (missings) gemeld. Zo'n 44% van de respondenten die de vragenlijst hebben afgerond, geven aan ook een met een volgende enquête wel weer mee te willen doen. Zij hebben hun e-mailadres doorgegeven. Nog eens 42% geeft aan zelf de enquête wel te zullen invullen via een openbare link. 14% geeft aan niet nogmaals mee te willen werken aan de periodieke ondervraging van de gemeente.

Representativiteit van het onderzoek

Omdat de enquête via een open link (anoniem) is ingevuld, weten we niet precies wie er reageert en wie niet. We hebben namelijk geen exacte kennis van de benaderde groep en kunnen de enquêterespons daarmee dus ook niet vergelijken of ijken. Zo kan het voorkomen dat meer personen uit eenzelfde bedrijf de vragenlijst hebben ingevuld. Ook zullen ondernemers die harder getroffen worden door de coronacrisis, eerder geneigd zijn te reageren. Dat blijkt ook uit de respons, op basis van de achtergrondvragen die zijn ingevuld door de respondenten.

De uitkomsten uit de enquête zijn qua sectorindeling niet direct te matchen met de registratiegegevens van de Kamer van Koophandel. De resultaten uit dit onderzoek zijn dan ook niet representatief voor alle ondernemers van de gemeente Oss, maar gelden uitsluitend voor het type bedrijven en de ondernemers, die aan dit onderzoek hebben meegewerkt.

Hoe ziet de steekproef eruit?

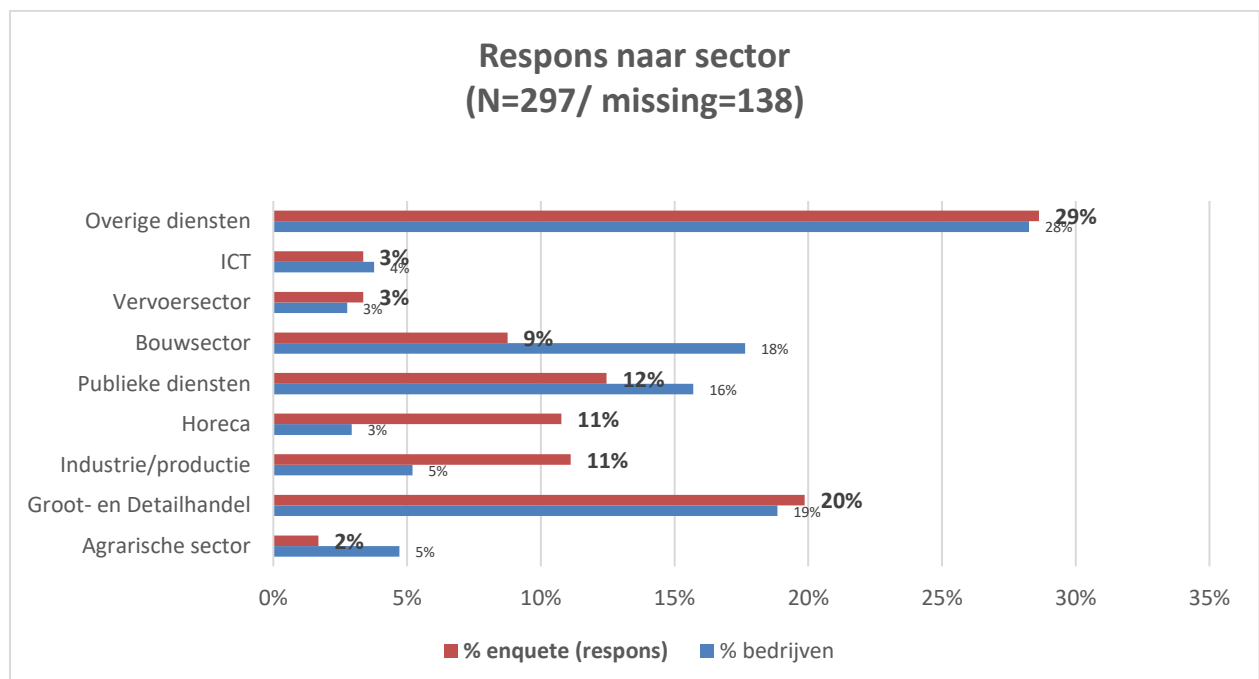
In de enquête is gevraagd naar achtergrondkenmerken, zoals het *type bedrijfssector* waarin de respondent werkzaam is en *hoeveel medewerkers er binnen het bedrijf werkzaam zijn*. Dit gebeurt vooral om te kijken of bepaalde sectoren in hun antwoorden van elkaar verschillen. Tot op zekere hoogte kunnen we er ook mee inschatten of bepaalde bedrijven of sectoren meer of minder vertegenwoordigd zijn.

De grootste groep ondernemers zit in de dienstensector. Het betreft hier vooral financieel, vastgoed, advies en onderzoek en overige zakelijke dienstverlening. Het aandeel dat meedeed aan het onderzoek uit deze sector is redelijk representatief (circa 30%).

Nog steeds oververtegenwoordigd in dit onderzoek is de Horecasector. Zo'n 11% van de respondenten geeft aan in de Horecabranche te werken, terwijl maar 3% van de gevestigde bedrijven in Oss uit deze sector komt. Het is wel minder dan bij eerdere enquêtes over de coronacrisis; toen kwam zo'n 17% van de respondenten uit de horecabranche.

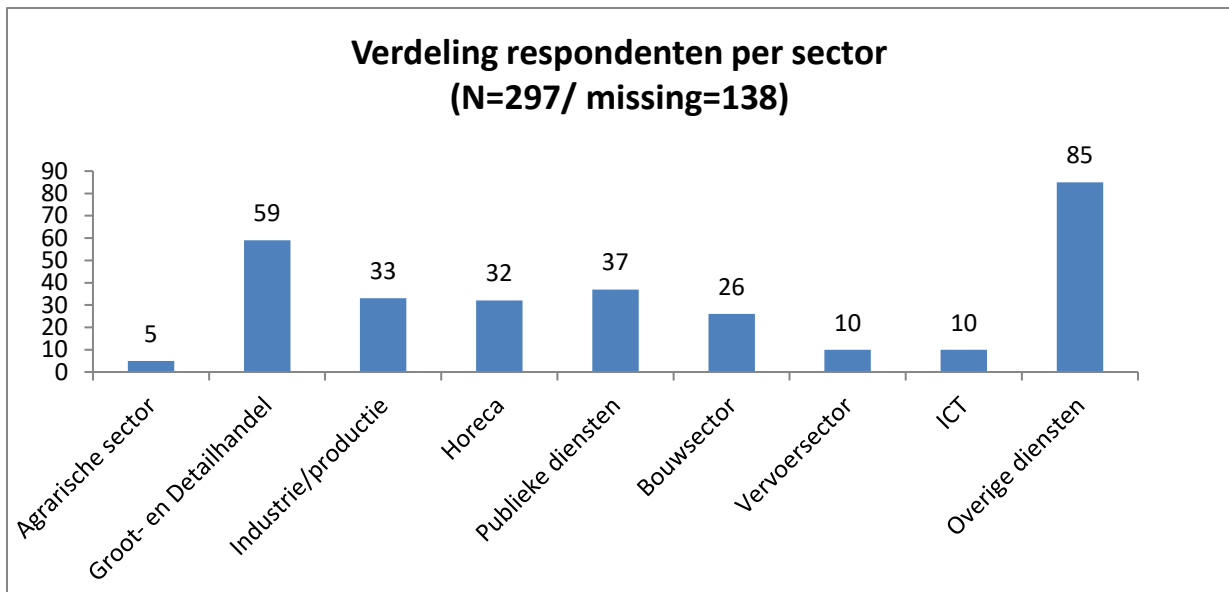
Naast de horeca zien we wederom dat respondenten uit de industriële sector oververtegenwoordigd zijn (11%). Oss is weliswaar een typische industriestad, toch komt dat niet zozeer tot uiting in het aandeel bedrijven (5%), maar meer in het aandeel werkzame personen dat in deze sector actief is (25%).

Ondervertegenwoordigd zijn met name de respondenten uit de bouw en agrarische sector. Ook het aandeel respondenten dat werkt in de sector publieke diensten (zoals onderwijs en overheid) is wat lager dan in de totale populatie.

N.b. 'Publieke diensten' betreffen de sectoren Onderwijs, Gezondheid en Cultuur & Recreatie; Onder 'Overige diensten' vallen o.a. kapsalons en de reisbranche.

Verder zien we een ondervertegenwoordiging van met name kleine ondernemers. Aan dit onderzoek neemt ongeveer een kwart van de bedrijven deel, die slechts 1 persoon in dienst hebben (ZZP-ers). Dat is aanmerkelijk minder dan het aandeel ZZP-ers, zoals weergegeven in de registratie van de Kamer van Koophandel (65%).

Respondenten uit het klein ((10 t/m 49 medewerkers) en middensegment (50 t/m 250) en de grote bedrijven (>250 medewerkers) zijn naar verhouding meer vertegenwoordigd in de steekproef. Hiervoor geldt dat uit één bedrijf meerdere respondenten (namens) hun bedrijf kunnen reageren. Bedrijven met meerdere werknemers leveren dus simpelweg meer potentiële respondenten. Hun respons wordt op die manier naar verhouding dus hoger.

